

УДК 334.012.08

Галина Машлій, Наталія Фесолович

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

БІЗНЕС-ІНКУБАТОРИ В СИСТЕМІ ІНФРАСТРУКТУРИ ІННОВАЦІЙНОГО РИНКУ

Halyna Mashliy, Nataliya Fesolovych

BUSINESS-INCUBATORS IN THE SYSTEM INFRASTRUCTURE INNOVATION MARKET

Бізнес-інкубатор – це ринкова інфраструктура, яка допомагає суб'єктам малого та середнього бізнесу на етапі їхнього становлення, надаючи їм у користування на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно з метою набуття ними фінансової самостійності.

Найважливішими функціями, які виконують бізнес-інкубатори є:

- здача в оренду будівель і приміщень, часто за цінами нижчими від ринкових і з гнучкими умовами одержання додаткового місця за вимогою;
- надання різного роду послуг (консультування, надання зал для нарад, телефонів, копіювальної техніки, персональних комп'ютерів і т. д.);
- консалтинг та бізнес-планування для тих підприємців, які розпочинають свою діяльність та ін.

Метою бізнес-інкубатору є підготовка і випуск успішних підприємств, які будуть фінансово незалежними й автономними, коли вони залишать інкубатор. Зазвичай це відбувається через 2-3 роки.

Бізнес-інкубатор часто має власну частку в компаніях, що пройшли інкубаційний процес. Коли через кілька років підприємство успішно розгортає свою діяльність, воно починає приносити прибуток.

Бізнес-інкубатори бувають трьох видів:

а) неприбуткові – це ті, що працюють із залученням коштів місцевих органів влади. Останні зацікавлені у створенні робочих місць та економічному розвитку регіону. Інкубатори такого виду отримують з орендарів плату, яка значно нижча (до 50%) ніж у середньому в країні. Цього достатньо, щоб утримувати основний персонал, який працює в інкубаторі.

б) прибуткові – ті, що не надають пільг, здаючи в оренду своє майно. Це переважно приватні бізнес-інкубатори, чисельність яких зростає. Вони пропонують орендарям широке коло різноманітних послуг, за користування якими отримують платню.

в) інкубатори, які функціонують при академічних інститутах, вищих навчальних закладах. Вони виступають сполучною ланкою в розробці нововведень між науковими організаціями і приватним бізнесом, надають ефективну підтримку підприємствам, які мають намір опанувати високотехнологічну продукцію: необхідні консультації науковців, дослідну та лабораторну базу, обчислювальну техніку, можливість користування бібліотекою. Орендна плата при цьому досить висока.

Потреба в бізнес-інкубуванні зумовлена соціально-економічною природою малого підприємництва. Як свідчить досвід протягом трьох років роботи на ринку виживає лише 14-30% новостворених малих підприємств, тоді як у бізнес-інкубаторі ця чисельність є значно більшою і становить 85-86%.

Перші бізнес-інкубатори почали з'являтися в Україні в 90-х роках у рамках фінансованої Інститутом «Відкрите суспільство» (Нью-Йорк) Програми соціальної адаптації військовослужбовців Міжнародного фонду «Відродження».

За офіційною статистикою в Україні зареєстровано понад 70 бізнес-інкубаторів. У той же час чисельність реально діючих структур – близько десятка.

Є кілька причин того, чому бізнес-інкубатори в Україні не розвиваються:

- відсутність ефективної законодавчої бази діяльності бізнес-інкубаторів;
- труднощі у залученні необхідних приміщень при прийнятному рівні цін;
- низька інформованість місцевих керівників про можливості бізнес-інкубаторів у розвитку підприємництва регіону;
- небажання керівників вузів займатися проблемами працевлаштування студентів, застосовуючи методики та технології бізнес-інкубації.

До першочергових заходів на державному рівні у вирішенні питань розвитку інноваційної інфраструктури бізнес-інкубаторів повинні належати:

- законодавче визначення і чітке розмежування понять «бізнес-центру», «бізнес-інкубатора», «технологічного інкубатора» і «інноваційного центру»;
- фінансова підтримка створення бізнес-інкубаторів, а також визначення джерел фінансування;
- створення сприятливого середовища для більш ефективного розвитку бізнес-інкубаторів;
- сприяння розвитку бізнес-інкубаторів, під час переходу держави до інноваційної моделі розвитку економіки;
- моніторинг стану розвитку бізнес-інкубаторів як ефективного елементу інфраструктури підтримки і розвитку малого підприємництва;
- стандартизація та уніфікація послуг, які надають бізнес-інкубатори;
- підвищення ефективності організації і якості послуг, що надаються клієнтам шляхом розробки відповідних критеріїв і процедур сертифікації бізнес-інкубаторів;
- подальше просування технології бізнес-інкубації в Україні.

До першочергових заходів на місцевому рівні у вирішенні питань розвитку регіональної інноваційної інфраструктури, зокрема бізнес-інкубаторів, повинні належати:

- формування регіональної інноваційної політики через розвиток інноваційних інфраструктур підтримки малого підприємництва;
- надання повної або часткової фінансової допомоги органами місцевої влади з метою сприяння створенню нових бізнес-інкубаторів в регіонах України;
- надання необхідних приміщень для розміщення бізнес-інкубаторів;
- повна або часткова компенсація за рахунок місцевих бюджетів відсотків, які сплачують бізнес-інкубатори комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам;
- аналіз і запозичення передового досвіду роботи бізнес-інкубаторів, які діють в зарубіжних країнах.

Отже, вирішуючи питання щодо формування інфраструктури підтримки інноваційного розвитку підприємництва, необхідно не тільки створювати суб'єктам господарювання умови для більш ефективного ведення власної діяльності, але і сприяти вирішенню загальнонаціональних задач, а саме: створювати нові робочі місця, сприяти зростанню виробництва та формуванню основних механізмів інноваційної моделі його розвитку, уникати диспропорцій в економічному розвитку регіонів.